

Turvallisen tilan periaatteet yhteisöti- loissa sekä yhdistystoimijoilla - työpaja ja käyttöönoton toimintamalli

Yhteisiä askeleita osallisuuteen ja kumppanuuteen -hanke

Euroopan unionin
osarahoittama

KOUVOLA

Sisällys

1	Turvallisen tilan periaatteet.....	3
2	Turvallisen tilan periaatteet yhteisötilatoimintaan -työpaja	3
2.1	Aloitus ja virittäytyminen (10–15 min)	4
2.2	Johdanto turvallisen tilan käsitteeseen (10 min).....	4
2.3	Aivoriihi: Mikä luo turvaa? (15–20 min).....	5
2.4	Ryhmätyö: muotoillaan periaatteet (20–30 min).....	5
2.5	Yhteinen kokoaminen ja viimeistely (n. 20 min).....	6
2.6	Sitouttaminen ja soveltaminen käytäntöön (15 min).....	6
2.7	Jälkityö.....	7
2.7.1	Ohjaajan vastuulla.....	7
2.7.2	Palautekyselyn kysymykset	7

1 Turvallisen tilan periaatteet

Turvallinen tila tarkoittaa yhdessä sovittuja toimintatapoja, joiden tavoitteena on luoda ilmapiiri, jossa jokainen voi osallistua ja ilmaista itseään ilman pelkoa syrjinnästä, vähättelystä tai ulkopuolelle jäämisestä. Turvallinen tila ei poista ristiriitoja tai virheitä, vaan ohjaa käsittelemään niitä rakentavasti, toisia kunnioittaen ja oppimista edistäen.

Kouvolan eri alueilla toimii yhteisötiloja, jotka kaupunki tarjoaa yhdistysten ja muiden toimijoiden käyttöön. Tilojen tarkoituksena on lisätä asukkaiden hyvinvointia vahvistamalla alueellista yhteisöllistä toimintaa. Tavoitteena on myös tuoda asukkaiden saataville yhdistysten ja muiden toimijoiden järjestämiä, kaikille avoimia palveluita ja harrastusmahdollisuuksia.

Tämä materiaali on syntynyt toimijoiden omista tarpeista. Toiminnassa kohdataan ihmisiä erilaisissa elämäntilanteissa, mikä tekee turvallisesta ja kunnioittavasta ilmapiiristä erityisen tärkeän. Periaatteet tukevat toiminnan avoimuutta ja sekä parantavan sen saavutettavuutta kaikille osallistujille.

Turvallisen tilan periaatteiden työpajassa laadittiin periaatteet yhteisötilatoimintaa varten sekä sovittiin toimintamallista niiden käyttöönottoon. Työpajaan osallistuneet yhdistykset saivat halutessaan työstää työpajassa syntyneen materiaalin pohjalta myös omat toimintaansa tukevat turvallisen tilan periaatteet.

Työpajan etenemiskuvaus ja tuotettu materiaali on vapaasti eri toimijoiden hyödynnettävissä ja sovellettavissa. Turvallisen tilan periaatteiden keskeisenä lähtökohtana on niiden yhteinen laatiminen, mikä tukee toimijoiden sitoutumista periaatteiden noudattamiseen ja edistää yhdenvertaista sekä kunnioittavaa toimintakulttuuria.

2 Turvallisen tilan periaatteet yhteisötilatoimintaan -työpaja

Tarvikkeet: post-it-lappuja, kyniä, pahveja, esimerkkejä erilaisista turvallisen tilan periaatteista (suositellaan myös visuaalisten periaatteiden etsimistä), palautelomake.

Kesto: 1,5–2 h

Tavoite: Työpajan tavoitteena on laatia yhdessä osallistujien kanssa (yhdistykselle tai muulle yhteisölle) soveltuvat turvallisen tilan periaatteet. Samalla pyritään vahvistamaan osallistujien sitoutumista periaatteiden käyttöön ja noudattamiseen osana arjen toimintaa.

Työpaja perustuu osallistavaan ja yhteiseen työskentelyyn, joka tukee periaatteiden ymmärtämistä, omaksumista ja käytännön soveltamista.

2.1 Aloitus ja virittäytyminen (10–15 min)

Tarkoitus:

- Luoda luottamuksellinen ja avoin tunnelma
- Johdattaa osallistujat työpajan teemaan

Sisältö:

- Lyhyt esittäytymiskierros: osallistujat kertovat nimensä ja jakavat yhden asian, joka heidän mielestään lisää turvallisuuden tunnetta ryhmässä.
- Työpajan tavoitteiden sanoittaminen.
- Työpajan turvallisen tilan sääntöjen sopiminen, esimerkiksi: toisten kuunteleminen, kunnioittava vuorovaikutus eikä päälle puhumista.

2.2 Johdanto turvallisen tilan käsitteeseen (10 min)

Käsitellään:

- Mitä turvallisen tilan periaatteilla tarkoitetaan.
- Miksi turvallisen tilan periaatteet ovat tärkeitä järjestö- ja yhteisötoiminnassa: osallisuuden vahvistaminen, yhdenvertaisuuden edistäminen, vapaaehtoisten ja toimijoiden sitoutuminen sekä konfliktien ennaltaehkäisy.
- Turvallisemman tilan periaatteiden tavoitteena on, että **jokainen voi tuntea olonsa tervetulleeksi ja yhdenvertaiseksi** riippumatta henkilökohtaisista ominaisuuksistaan, kuten sukupuolesta, etnisestä taustasta, seksuaalisesta suuntautumisesta, toimintakyvystä, kielestä sekä muista yksilöllisistä tekijöistä. Periaatteet voivat sisältää esimerkiksi avoimuutta, kunnioitusta, toisten kuuntelemista, asiattomaan käytökseen puuttumista ja oikeuden oman identiteetin itsemäärittelyyn (SKL Opintokeskus).
- Turvallisen tilan periaatteet eivät ole kontrollointia. Periaatteet eivät tarkoita vaatimusta täydellisestä konfliktittomuudesta.

Lyhyet ja visuaaliset esimerkit muiden järjestöjen turvallisen tilan periaatteista toimivat inspiraationa, eivät suoraan kopioitavina malleina.

2.3 Aivoriihi: Mikä luo turvaa? (15–20 min)

Työskentelytapa: joko pareittain tai pienissä ryhmissä. Käytössä post it -laput (yksi aihe / lappu).

Alustuskysymykset osallistujille:

- Milloin koet olosi turvalliseksi ryhmässä ja mitä se edellyttää?
- Millaisia konkreettisia tekoja turvallinen tila vaatii?
- Mitä tulisi välttää, jotta tila pysyy turvallisena?

Työskentely:

- Vastaukset kirjataan post it -lapuille.
- Laput kootaan yhdessä pahveille teemoittain. Teemoittelu (voidaan tehdä yhdessä tai ohjaajan tukemana). Esimerkkiteemoja ovat:
 - kohtaaminen
 - kieli ja puhetapa
 - roolit ja vastuut
 - kokouskäytännöt
 - palautteen antaminen
 - ristiriitatilanteet
 - esteettömyys.

2.4 Ryhmätyö: muotoillaan periaatteet (20–30 min)

Työskentelytapa:

- Osallistujat jaetaan 2–4 hengen ryhmiin.
- Jokaiselle ryhmälle annetaan yksi tai kaksi teemaa (esim. kohtaaminen, puhetapa).

Tehtävänanto ryhmille:

- Käykää läpi saamanne teema tai teemat.
- Muotoilkaa teemojen pohjalta kirjattavat periaatteet, jotka ovat lyhyitä, arjessa helposti sovellettavia sekä konkreettisia ja selkeitä. Esimerkkejä periaatteiden muotoilusta: ”Kuuntelemme toisiamme loppuun.” tai ”Puhumme selkeästi ja vältämme oletuksia.”

Ohjaajan rooli on:

- tukea keskustelua ja auttaa selkeyttämään periaatteita.
- huolehtia siitä, että muotoilut ovat käytännönläheisiä ja toimintaan soveltuvia.

2.5 Yhteinen kokoaminen ja viimeistely (n. 20 min)

Työskentely:

- Ryhmät esittelevät omat muotoilemansa periaatteet.
- Periaatteet kirjataan mahdollisuuksien mukaan samanaikaisesti kaikkien nähtäville.
- Periaatteita muokataan ja viimeistellään yhdessä keskustellen.

Viimeistelyssä varmistetaan, että:

- päällekkäiset periaatteet yhdistetään.
- kieli on selkeää, ymmärrettävää ja positiivista.
- periaatteiden määrä pysyy kohtuullisena (noin 6–10 periaatetta).

Apukysymyksiä keskustelun tueksi:

- Puuttuuko jokin oleellinen näkökulma?
- Onko jokin muotoilu vielä epäselvä tai tulkinnanvarainen?
- Onko yhteinen ymmärrys siitä, mitä periaatteilla tarkoitetaan käytännössä?

Lopputulos:

- Ryhmä on laatinut omat, yhteisesti sovitut turvallisen toiminnan periaatteet.

2.6 Sitouttaminen ja soveltaminen käytäntöön (15 min)

Yhteisesti sovitaan:

- Miten periaatteet tuodaan osaksi arjen toimintaa, esimerkiksi kokousten alkuun tai uusien vapaaehtoisten ja toimijoiden perehdytykseen.
- Kuka vastaa siitä, että periaatteet ovat näkyvillä ja käytössä.

- Milloin ja miten periaatteita arvioidaan ja päivitetään.
- Miten toimitaan, jos havaitaan epäasiallista käytöstä: kenelle siitä ilmoitetaan ja millainen on sovittu toimintaprosessi.

Sitoutuminen:

- Osallistujat voivat allekirjoittaa yhteisen sitoumuksen periaatteiden noudattamisesta.
- Vaihtoehtoisesti periaatteet voidaan viedä osallistujien omiin ryhmiin jatkotyöstettäväksi ja muokattavaksi omaan toimintaan sopiviksi.

Lopetus:

- Kiitetään osallistujia osallistumisesta ja yhteisestä jakamisesta sekä tehdään palautekysely.

2.7 Jälkityö

2.7.1 Ohjaajan vastuulla

- Työpajassa syntyneiden periaatteiden kokoaminen selkeään muotoon, esimerkiksi A4-dokumentiksi, dioiksi tai verkkosivulle.
- Periaatteiden kierrättäminen osallistujilla kommentoitavaksi esimerkiksi viikon kuluessa.
- Varmistaminen, miten periaatteet otetaan käytäntöön, pidetään esillä sekä seurataan ja arvioidaan jatkossa.

2.7.2 Palautekyselyn kysymykset

Arvioi asteikolla 1–5, kuinka tyytyväinen olit työpajan:

- sisältöön
- ajankäyttöön
- työskentelytapoihin
- lopputulokseen.

Muut kysymykset:

Vastasiko työpaja ennakko-odotuksiasi? (asteikolla 1–10, 1=erittäin huonosti, 10 =erinomaisesti)

Seuraaviin kysymyksiin oli mahdollista vastata vaihtoehdoilla: kyllä - en, kerro lisää - en osaa sanoa.

- Koitko olosi turvalliseksi työpajassa?
- Oliko kaikilla mahdollisuus tulla nähdyksi ja kuulluksi työpajassa?
- Uskotko, että laatimanne periaatteet lisäävät osallistujien turvallisuuden tunnetta toiminnassa?

Avoimet kysymykset:

- Mitkä asiat voivat estää tai vaikeuttaa periaatteiden käyttöönottoa?
- Haluatko vielä sanoa jotakin muuta työpajasta tai laadituista periaatteista?

Yhteisiä askeleita osallisuuteen ja kumppanuuteen -hanke on osallisuutta edistävä hanke, joka on toteutettu ajalla **1.6.2024–30.11.2026** ja jalkautunut Kouvolan alueen järjestötoimijoiden pariin.

Hankkeen keskeisenä tavoitteena on ollut tukea ja vahvistaa järjestötoimintaa erityisesti haasteellisessa asemassa olevien kuntalaisten näkökulmasta. Hankkeen toimenpiteet ovat perustuneet järjestöjen parissa tehtyihin kartoituksiin sekä niissä esiin nousseisiin tarpeisiin. Lähtökohtana on ollut järjestöjen oma asiantuntemus ja arjen kokemukset, joita on hyödynnetty hankkeen sisällön ja toimintamallien kehittämisessä.